

સાનંદના ઢગલા
અને
વાંઘનાં વણખાંની

સાનંદના ઢગલા

અને

વાંઘનાં વણખાંની

વિભુને વિશ્વપિત.

૨૪થી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

મેહુતા ત્રિભુવનદાસ નારાયણ.

રૂપપુત્ર બાહીની પોળ-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી - પ્રત ૫૦૦૦ - સં. ૧૯૬૬

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦

અમદાવાદ-પીરમશાતા રોજ પાસે શ્રી સત્યસાગર પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસમાં પટેલ પોચાનાથ ચક્રાવર્તી આયું.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમરેલી જિલ્લાવાટ
અમરેલી જિલ્લા સંચીત્રાલય સંગ્રહ

૩૧૫૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમિક ૩૧૫૧- વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ નોનલેન્ડ ૨૦૧૫

વિષય ૬૦૧

૩૧૫૮
સાનંદના ઢગલા
અને

વાંઠાનાં વલખાંની
વિભૂતિ વિશતિય.

૨.
૬ લેખક કવિ ત્રિભૂવનદાસ નારાયણ.

હરિગીત.

છ' હથ ! નામી શિવ, જો, જો: વિનતિ તુજને કરું.
રોગી જાનથી શુભ ધ્યાન તારું, જો જગતમાંથી ધરું;
જન જગતમાં જોડે, ધર ધર કરું છું જો કરે,
મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૧
દાઠિ મે પીડી નથીને, જો કુલેક કંઈ કર્યો,
વળી તાનથી હું જન જોડી, જો નથી કંઈ સંસર્યો;
તો પછી જઈ પરજીવું, કરું માદરે કાને ધરે,
મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે ૨

અમળેલડી લઈ વેલડીમાં, જો નથી ધર આવીયો,
વરમાળ રોપી કઠગાં, નથી લાવ રડો પામીયો;
પુલ હો ચોટ રમીને, જો નથી આંચો ધરે,
મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૩

નમેળ છંદ.

આહાણું વાળી આંગણે, હાથર મહેં આણી નથી,
મુખવાસો મુજ કારણે, લાવેલી જાણી નથી
મુખડાને મલકાવતી, અણુસારો આખે રહ,
લટકે ચટકે ચાલતી, ધરમાં નજરે ના ગઈ ૧
આ શું ઝોણી આપદા, ઉર મ્હારું નાં ઉછળે;
કો, કો, સનજન વાંચકો, બડકે મનહુ નાં બળે ?
આ દુઃખો જઈ ક્યાં કહું, રમણિને જે ક્યાં મળું ?
હાર અભાવે આ જગે, બળતોને બળતો રહે. ૨

હરીગીત છંદ

શ્રંગારથી ભરપૂર શ્રૃંગી, નયણથી ન્યાળી નથી.
એ રકંઘે નાંખી હાથને, હે નાય હું ઉભો નથી;
કેડી સમા ટીકારનો, વિયોગ તો ભરપૂર છે,
મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૧

ઝાંઝર તણા ઝંમકરને, ચમકાર કરતી દામની.

બાળી નથી આ બવ પિંમે, મન માનતી વામાંગની;

વિયોગનો સયોગ થાયે, ક્યાં હરે છાતી હરે,

મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૨

ઝીણા રારેથી ગાન કરતી, હાસ્ય વદને બોલતી,

ગાબીરને ગુણાદય પ્રિયા, દેખી નથી શિર ડોલતી;

ઝૂંગાર ભૂયણ કાઢ દિને, માગતી ના મુખ અરે,

મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૩

આવી પલંગે શયન વેળા, જોડલે સૂતી નથી,

હેં હેં તમે ઉઘી ગયા, એમ વદનથી બોલી નથી;

વળી ખાંસીયાથી વાત વહી, ચાંપ્યા ન ચરણો જો અરે,

મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૪

છાતીએ ચાંપી અને, ચુંગત અધરતું નથી કયુ,

ચોળાને સ્વેદે ભીજવી. હૈયું નથી મહાઈ દયુ;

* * * * *

મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૫

રંધાવી રહું રંધણું, હાથે ન એને હું જમ્યો,

ખખડાવતી કર બંગડી, રાજી હરે હું નથી થયો;

વામાંગની વિણ વયજ મહારી, જાયછે વહી જો અરે,

મુઝા તણી દુઝા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૬

અમીન થઇને બહારથી, આગ્યો અરે ઘર માહરે,
તવ પ્યારીએ વારી બરી, ઝારી ન આપી ત્યાહરે;
અરર ! આવા હરડકથી, છાતી દુઃખડે ઝિમરે,
મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૭
એકત્રીસા સવંયા.

ભાગ્ય મનકું દેખી મહારં, કલ્યુ' ન રાગી શું છે દુઃખ ?
હીલા થઇને રવાને જોડા, કામળ તે દરમાવી મુખ ?
ડોક બાગી જોળે ભેરથી, ધારજ નવ આપી તલભાર,
મુગ્ધાની દુગ્ધા છે મનમાં, અ.જે મહારે અપરમપાર. ૧
હરિગીત.

ચોટે જતાં પાણી બરી, નથી હરતાની રહામી મળી,
ઉભી ન આડુ જોઇને, જો તે સમય ત્રાંસી વળી;
કટાક્ષ કરતી ધુ'ંધટે. પડતી નથી નજરે અરે,
મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૧
કરી કેસરી બળકાવતી, દેખી ન દરતા દુ'હડી,
વજ્ર પિક રવે ગવરાવતી, સાહેલીઓમાં સુંકરી;
હાય ! શસડે ભોળાવી મનકું, ના અરે મહારં હરે,
મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી આ જગતમાં મુજને ખરે. ૨
એકાંતમાં ખેસી અતે, નથી વાત કરી મેં જે જરી;

વળી ત્રિનિધિને સાત કરતી, નાગ નિજ નથી સાપત્રી;
 હું ત કુંડું તે કાણે અંતર વિષે દીનનીશ અરે;
 મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૩
 પુછ્યું ન દરદે પાટલે, આવી અંતરે શું થાય છે,
 ખાવા તાણું સ્વામી કહો, શું મન આજે થાય છે;
 શીરો કરે, પુરી કરે, ઠાંજી કરે કે ભાતરે,
 મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે ૪
 ગામ કે પરગામ જતાં, કહ્યું ન વેહેણા આવજો
 ખાવા અને પીવા તણી, કંઈ વસ્તુ ગ્હોરી લાવજો;
 નહીં જોઈશે ધડી એક એવું, વદી ન મુખડે નારરે
 મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૫
 ગમન કરતાં દેશમાં ઠકળાટ, વાંસે નાં કર્યો,
 તેડાવવાને પત્ર લખી, મુજને કરે ત્યાં નવ ધર્યો,
 વળી વાટડી ના જોઈ ગ્હોરી, અઠળાણને ધર નારરે,
 મુગ્ધા તણી દુગ્ધા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૬

મનહરે છંદ.

અહો નિશ વેશનું ઉર, દયા લાવી લેગ મારા,
 માટે નારી મેલ એક, કહું કેમ ધડી નૈ ?
 ગરવી ગુણગી વળી, રૂડીને રૂપાળી હીર,

મારા જોગ જોઇએ તેવી, જોતાં તને જડી નૈ ?
 પ્રમાદે પ્રેરાણો કુથે, નિંદમાં ઘેરાણો નાથ,
 જેથી મારા દિન તણી, હર વાત ચડી નૈ ?
 દારને બનાવવાની, માટીનો દુઢાળ પડ્યો,
 તેથી તલપુર માટી, જોતા તને જડી નૈ ?

દોહરા,

અધોગતિ વણુ જીએ, કીધી મારી ઇશ,
 તે ટાળી ઉર્ધ્વ ગતિ, જલદી કર જુગદીશ.

મનહર છંદ.

નથી લાકડીથી માર્યો, નથી મુખે દીધો હારો,
 નથી ચોપડેસો ગારો, કદી પ્રભુ (મારા) હાથથી;
 નથી બજનમાં ભુલ્યો, નથી નામ કોર્તા કુલ્યો,
 ખોટી ફજેતીથી ખુલ્યો, (મારા) વાલા કોઇ વાતથી.
 નથી અવગુણ ગાયા, નથી હુંડી લીધી માયા,
 નથી ઠવળોડી કાયા, આખ, જીમ, જાતથી;
 છતાં રે દયાળુ પ્રભુ. વાંઢો મને કેમ રાખ્યો;
 જનમ ઉત્તમે દર્ષ, વિશ્વવાસ માતથી.

દોહરા,

જ્યાં નવ જોઇએ એક ત્યાં, કીધાં લાટમ લાટ;
 મારે જોઇએ ત્યાં નથી, કેવો તારો ધાટ ?

હરિગીત.

ફટશે, ટાણ પીટશે, વળી કોણ જૂલો વાળશે ?
 મોઠાણુવાને મૂખડે કુખ, ટાણ સ.મી વાળશે ?
 હાય લઘ ઘડઠા છાતિયે, ખાસે પઢાડી કોણુ રે,
 મુઘ્યા તણી દુઘ્યા રહી, આ જગતમાં મુજને ખરે. ૧૭
 હાણ્યો નહિ માણ્યો નહિ, શ્યામા તણા હું મુખથી,
 રાજી થયો નહિ ઉર વિષ, ધર નાર ન્યાણી મુખથી;
 વ્હાલા વિભુ આ વિનતિને, વ્હાલથી ઠરણે ધરે,
 મુઘ્યા તણી દુઘ્યા રહી, તે સર્વથા પુરી કરે. ૧૮

દોહસ.

આઠંદ માંડે ઉર લે, કરણુ'ણુ કિરતાર,
 કમન જેવી કાયની, રમણીક આપે નાર;
 નાર નહિ પરણાવતો, આનંદ લેને ઉર,
 છેવટ હું પોતા થકી પરણીશ નાર જર.

હરિગીત.

ચોરી કરી આડી અમે, બે વાંસનીમાં પોઢશું,
 હાં ! તરણુ તે પર પાથરી, ઉપરણી રહી જોઢશું;
 નરનારના સમુદાય મુજે, ગીતડાં ગરવાવશું,
 ચિતા વરીશું સુંદરી, સહુ જનને નવરાવશું.

સાખી.

વશ્વો સુ'માળી થયાં, તદપિ ન મળી નાર
 ઉભરો ઠાઠ્યો જે થકો, ઉરથી આને વ્હાર.

દસાશ્રીમળી સતીના આગેવાનાને વિનતી.

રાગ રાધે રીસ તળે.

પૈસા આપે થેસા ફરી, તેને પચ્છાને લારી,

દાદિનાવાડીરે, માહરે શું કરવું ?

ચાણ, ચુણી જુલુજ રૂપાળા નવ દે તેને બાળા,

નિઘમળારે મહરે, શું કરવું ?

ન તીલાને કહું કરગ્નેડી, આરો દીને છેડી,

ગણુને દેડી, માહરે શું કરવું ?

કાતા અટકેને કર દાળા, કુખડે ન ચાપડો દ્ય.ળા,

મેચી બાળારે મહરે શું કરવું ?

પૈસાવાળા મોળે માણે, ગરીબ પીડા નવ જાણે.

આરર આ દાણેરે, મહરે શું કરવું ?

કરી પથરી દરબને તણે. જાય પ્રજાને શણે;

એવા પરણેરે, માહરે શું કરવું ?

વહુ વહુ કરતા આખર મરશું, મિદડી વહુને વરશું;

ધર ધર ફરશું, બિજાં શું કરશું ?

નિભૂતન ચાતીજ તમારો, દિવિ મન બારો આરો;

જાય કુંવારો, આરર એ કરશું ?

સમાપ્ત.

સુચના.

પ્રિય સબ્જનો ! ! !

આ રૂડા રાજ્યનગરની હાઈ.વેલી અને ર-
રક થયેલી પ્રજાએ આ પુસ્તકને માનથી વધાર્વ
સુદતમાં સારો આશ્રય આપી તમે ઉપકાર તમે
તેવી રીતે આ ણીજી આપૃતિમાં લેજો એવી આ

આ પુસ્તક જન સમુદાયને અતિ ઉપયોગ
અને આનંદમાં ઓર વધારો કરશે એવી ર
આ આપૃતિમાં કરવામાં આવી છે.

જથાબંધ ખરીદનારને માટે પચાસ ટકા કમીશ-
ન આપવામાં આવશે.

લી.

તોમાં, ખત લખી આપી જાહેરી.

ગાળનાર.

મેહેતા ત્રિભુવનદાસ નારણજી. કપિ.

કે. રોયપુર ભવની પોળા-વર નંબર ૮૮૪ અમદાવાદ.

૧૯૭૪

